

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 837/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, Vajnorská 20, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 54/2016 z 22. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 28. septembra 2016 sa [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho v záhlaví označených základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

(ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 54/2016 z 22. júna 2016 a ktorým by napadnuté rozhodnutie tohto súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2. Predmetom dovolacieho konania bolo rozhodovanie o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 173/2013, 8 Co 174/2013 z 24. februára 2015, ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Pezinok č. k. 4 C 213/2010-182 z 28. júna 2012 tak, že návrh sťažovateľa na určenie neúčinnosti právneho úkonu – dohody o vyporiadaní dedičstva, na základe ktorej ■■■ (odporkyňa) nadobudla do vlastníctva konkrétne špecifikované hnutelné a nehnuteľné veci vrátane podielu ■■■, ktorý je dlžníkom sťažovateľa – zamietol ako nedôvodný, keďže podľa názoru krajského súdu „v danom prípade sa nemôže domáhať určenia neúčinnosti proti nemu celej dohody o vyporiadaní dedičstva, ktorú uzavreli všetci zákonní dediči po poručiteľke ■■■, na základe ktorej odporkyňa nadobudla celé dedičstvo po matke, bez povinnosti výplaty ustupujúcim dedičom, ktorým nebol len ■■■ ale aj ■■■, ktorý však nebol dlžníkom navrhovateľa, a predmetom dohody nebolo len nadobudnutie dedičského podielu ■■■, ktorý bol dlžníkom navrhovateľa, ale aj dedičských podielov odporkyne a ■■■“.

3. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa zamietol ako nedôvodné. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že «v návrhu (jeho petite), ani v priebehu konania, navrhovateľ neuviedol ani zmienku o tom, že v petite tohto svojho návrhu by mala byť „zrejma nesprávnosť“, teda, že mienil napadnúť daný právny úkon, ktorého účastníkom bol aj jeho dlžník – ■■■ – len v podiele 1/3, ako uvádza v dovolaní... Navrhovateľ sa na základe existencie pohľadávky vyplývajúcej z uvedenej zmluvy o pôžičke, ktorý dlh čo do dôvodu i výšky v notárskej zápisnici uznal a súčasne (ak ho nesplati v určenom termíne) súhlasil s vykonateľnosťou notárskej zápisnice a s exekúciou podľa citovaného ustanovenia, mohol ako veriteľ domáhať určenia neúčinnosti voči nemu právneho úkonu – dohody o vyporiadaní dedičstva, ale nie neúčinnosti celej dohody, pretože túto uzavreli aj ďalší zákonní dediči. Teda nielen samotný dlžník – ■■■, ale aj odporkyňa a ■■■, ktorí dlžníkmi navrhovateľa neboli.» Najvyšší súd taktiež uviedol, že pokiaľ sťažovateľ v dovolaní „opravil zjavnú chybu v petite návrhu na začatie konania“,

ide o zmenu návrhu, ktorá je v dovolacom konaní podľa § 243c Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016, ďalej len „OSP“) neprípustná, pretože „*ustanovenia § 92 ods. 1 a 4 a 95... pre konanie na dovolacom súde neplatia*“.

4. S uvedenými závermi najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a v sťažnosti vyjadruje presvedčenie, že odôvodnenie napadnutého uznesenia je nepreskúmateľné, nedostatočné a zmätočné. Tvrdí, že „*v návrhu na začatie konania nežiadal o určenie neúčinnosti iného právneho úkonu ako úkonu sťažovateľovho dlžníka – [REDACTED], ktorý bol obsahom dohody o vyporiadaní dedičstva. Až z rozsudku odvolacieho súdu si uvedomil chybu, že v petite opomenul uviesť veľkosť dedičského podielu sťažovateľovho dlžníka, ktorý bol predmetom napadnutého právneho úkonu sťažovateľovho dlžníka – [REDACTED]. Z tohto dôvodu nežiadal opravu zjavnej chyby skôr... Odvolací súd preto nebol oprávnený zamietnuť návrh v celom rozsahu, bol oprávnený zamietnuť návrh sťažovateľa na určenie neúčinnosti právneho úkonu sťažovateľovho dlžníka – [REDACTED] výlučne len v rozsahu presahujúcom oprávnený nárok sťažovateľa.*“. Najvyšší súd však námietky sťažovateľa komplexne nepreskúmal a nedal mu odpoveď na zásadnú otázku predmetného sporu, t. j. či má oprávnený nárok na určenie neúčinnosti právneho úkonu svojho dlžníka – [REDACTED]

II.

5. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). V súvislosti s tým ústavný súd opakovane

judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd (každý) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

7. V rámci predbežného prerokovania sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd so zreteľom na ním uplatnenú argumentáciu dospel k názoru, že nie je opodstatnená.

8. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi vo vzťahu k porušeniu základných práv a slobôd jasne preferuje materiálne hľadisko ochrany základných práv, a teda interpretuje právne predpisy z hľadiska ich účelu a zmyslu (I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, IV. ÚS 182/07, II. ÚS 410/2010). V tejto súvislosti ústavný súd stabilne judikuje, že prvoradou úlohou všeobecných súdov a zmyslom občianskeho súdneho konania je nachádzanie (hľadanie) hmotného práva a spravodlivé riešenie sporov medzi účastníkmi, resp. stranami sporu. S touto požiadavkou sa žalobca obracia na všeobecný súd s návrhom na začatie konania (žalobou), a to isté od neho očakáva aj strana žalovaná [porov. § 1 a 3 OSP, čl. 1 a 2 Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2017 a čl. 46 ods. 1 ústavy].

9. Žaloba je procesný úkon, ktorým sa žalobca obracia na súd s návrhom, aby o jeho určitom práve proti určitému žalovanému autoritatívne rozhodol; predmetom žaloby je tzv. žalobný nárok, ktorého formulácia musí vyplývať z jej obsahu a musí sa opierať o určitý právny dôvod vyplývajúci zo súhrnu tvrdených skutočností. Nepochybne presný, určitý a zrozumiteľný petit nie je vyjadrením iba formálnych náležitostí návrhu na začatie konania, ale je aj nevyhnutným predpokladom toho, aby súdne rozhodnutie bolo (z materiálneho hľadiska) vykonateľné a aby nastali právne účinky, ktoré navrhovateľ sledoval podaním návrhu na začatie konania, a motívy, dosiahnutie ktorých navrhovateľ vyjadril a zdôvodnil aj v odôvodnení svojho návrhu. V zmysle § 42 ods. 3 v spojení s § 79 ods. 1 OSP obligatórnou náležitosťou návrhu na začatie konania je okrem iných nielen presné, určité a zrozumiteľné označenie, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha (petit), ale aj opísanie, akej veci sa návrh týka, resp. opísanie rozhodujúcich skutočností, o ktoré sa tento návrh na rozhodnutie opiera (odôvodnenie petitu), ktorých opísanie je prejavom tzv. povinnosti tvrdenia, teda povinnosti substancovať (vytvoriť materiálny základ) svoje skutkové tvrdenia tak, aby na ich základe mohol súd rozhodnúť. Inými slovami, tak ako všeobecný súd nie je spôsobilý konať a rozhodnúť o podaní, z ktorého nevyplýva návrh na rozhodnutie (absencia petitu), rovnako nie je spôsobilý rozhodovať ani o navrhovanom petite, ak nie je náležite odôvodnený (absencia odôvodnenia), ktoré zložky návrhu, t. j. petit aj jeho odôvodnenie, je nevyhnutné vnímať a posudzovať v ich vzájomnom súzvuku a jednote ako zložky jednoliateho celku (návrhu na začatie konania) (m. m. I. ÚS 192/2015).

10. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (bod 3) ústavný súd dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov vychádzajúcich a nadväzujúcich na odvolacie konanie, a nezistil, že by tieto závery najvyššieho súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď poukazom na znenie § 243c OSP nepripustil zmenu pôvodného petitu, ktorú sťažovateľ navrhol ako „*opravu zjavnej chyby v petite návrhu na začatie konania*“ na s. 8 až 9 dovolania. Najvyšší súd v napadnutom uznesení jednoznačne konštatoval, že sťažovateľ sa mohol domáhať určenia neúčinnosti právneho úkonu – dohody o vyporiadaní dedičstva priamo proti svojmu dlžníkovi, čo však počas trvania prvostupňového ani odvolacieho konania neurobil. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu spochybňovali.

11. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05); všeobecný súd preto nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

12. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O taký prípad tu však nejde.

13. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (podobne II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08, I. ÚS 296/2010 a iné).

14. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016